

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΑΛΠΕΩΝ

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΣΥΜΦΟΡΑΣ

Τὸ « Ξενοδοχεῖον τῶν Περιηγητῶν » ἥτο μετρία κατοικία, ἀπλοῦν χάρι διὰ τοὺς περιηγητὰς, τοὺς ὁδηγοὺς, καὶ τοὺς ἡμιόνους, τοὺς διευθυνομένους πρὸς τὴν κορυφὴν « Σουμμέ ». Εἶχε προφανῶς ὀλίγας ἀναπαύσεις, ἀκόμη ὀλιγωτέραν πολυτελείαν. Οὐκ ἦττον ἡ πρόσοψή του μοῦ ἥρεσε. Ἡτον εἶδος ἐπαύλεως ἀμαρῷας, μὲ πράσινα παραμυθόφυλλα, καὶ ἔκειτο ἐπὶ χλοεροῦ ὁροπεδίου, εἰς τὸ ἥμισυ τῆς κατωφερείας τοῦ ὅρους. Ὅστερον ἀπὸ τὰ χιονοσκεπῆ ὑψη καὶ τοὺς γυμνοὺς μαύρους βράχους τοὺς ὅποιους εἴχαμεν περάσῃ, ἡ τοποθεσία εἶχε κάτι τὸ χλιαρὸν καὶ τὸ ἀναψυκτικὸν εἰς τὴν ὅψιν. Εὐθὺς ἀόριστος ἵδεα ἥλθεν εἰς τὸ πνεῦμά μου.

Ἐστάθη πρὸς στιγμὴν κ' ἐκύτταξα ἔμπροσθέν μου. Ὁποία θέα ! Καταντικὸν, εἰς τὸ ἀντιπέρον τῆς κοιλάδος, ἡγείρετο ἡ βραχώδης, κατηφής κεφαλὴ τῆς Φλεγέρας, πέραν ἔκει, πυργούμενον περὶ τὰ χίλια μέτρα ὑπεράνω αὐτῆς, ἵστατο τὸ χιονοσκέπαστον Μπρεβέντον. Ὁ ἥλιος ἐβασίλευε. Ἡ ἀνταύγεια εἰς τὸ στερεόωμα ἔρριπτε πορφυρῶν βαφὴν ἐπὶ τῆς στιλβούσης λευκότητητός του. Τὸ Λευκὸν Ὅρος θὰ ἥτο μεγαλοπρεπὲς, ἀλλὰ δὲν ἥδυνάμην νὰ τὸ βλέπω, ἐπειδὴ ἔκειτο εἰς γραμμὴν παράλιηλον πρὸς τὴν θέσιν δούνι ἰστάμην. Πόρρω δύμως, πρὸς τὰ δεξιά μου, αἱ Βαλαίσιοι Ἀλπεις ἀνεπλήρουν τὴν ἔλλειψιν αἱ σκιαὶ τῆς ἐσπέρας δὲν εἶχαν πέση ἀκόμη, καὶ ἡ ὄροσειρὰ ἵπτατο ἔκει, μία καθαρὰ, στήλουσα ἄλυσις ἀπὸ παγεροὺς κώνους. Ποτὲ δὲν τοὺς εἶδα πλέον ἀβρῶς ἐναργεῖς, πλέον ἐπιβλητικῶς δραίοντες.

Εὐθὺς ὑποκάτω, τὸ σύσκιον ἀπὸ ἐλάτας χαμηλότερον μέρος τοῦ ἵδιου βουνοῦ μοῦ κατήρχετο πρανές: ἐδῶ κ' ἔκει ὁ στενὸς δρομίσκος τῶν ἡμιόνων, καὶ μέσῳ τῆς κοιλάδος ἥδυνάμην νὰ διακρίνω τὸν μακρὸν λευκὸν δρόμον, τὸν περικάμπτοντα πρὸς τὸ Σαμανίξ, δστις διὰ τοῦ κατοπτρισμοῦ βεβαίως ἐφαίνετο πλησιέστερος. Ἡ ἀόριστος ἵδεα μοῦ μετεβλήθη εἰς ἀπόφασιν.

— Τζωζέπο, εἴπα στραφεὶς πρὸς τὸν ὁδηγόν μου, θὰ μείνω ἐδῶ τὴν νύκτα.

— Μπουὸν Ντίο ! ἔκραξεν ἐκείνος· δὲν κάνει, μοσιού. Εἶνε ἡ ἐπέτειος ! Ἡ ημέρα τῆς « Μεγάλης Συμφορᾶς ! » Τρία χρόνια σφαλοῦ, ε....

Ἐγὼ ἐμειδίασα.

— Μοῦ τὸ εἶπες καὶ πρωτίτερον αὐτό. Γιατὶ τάχα νὰ πέσῃ κι' ἄλλη χιονοστιβάδα ἀπόψε;

Ἐσεισε τοὺς ὕμους.

— Τὸ βουνὸν εἶνε στοιχειωμένο, θέλουν νὰ ποῦνε, μοσιού αὐτὲς τῆς νύχτες γίνεται πάντοτε φοβερὴ μπόρδα καὶ φωνές !....

— Μπόρδα, τέτοια νύχτα, ἐκάγχασα ἐγώ.

— 'Αλλὰ, κύριε, αὐτὸν εἶνε τὸ ἴδιο τὸ σπῆτι !

— Καὶ τί συνέβη ἐδῶ ; Ἡ χιονοστιβάδα δὲν τὸ ἔθιξε;

— "Οχι-Ṅχι (ἔσεισε τὴν κεφαλήν του) ἀλλ οι ἄνθρωποι..."

— Τί ἔχουν νὰ κάμουν μ' αὐτό;

Καὶ πάλιν ἔσεισε τὴν κεφαλήν, καὶ ἀόριστος ἐκφρασις, ἡ ἀμαθείας ἡ ἰσχυρογνωμοσύνης, ἐκάλυψε τοὺς χαρακτῆράς του.

— "Ας χάσω δέκα φράγκα· θὰ τοῦ κακοφανῆ, τοῦ κυρίου ἀν φύγω ;

·Ο δρόμος δπως κατέλθω ἥτον εὔκολος ἀπὸ τοῦδε. Τὸν ἐπλήρωσα, τοῦ ἔδωκα καὶ τὸ κέρασμά του, καὶ τὸν ἀπέπεμψα.

Εἰς ἀπάντησιν πρὸς τὴν αἴτησίν μου, δ πανδοχεὺς μοῦ εἶπεν δτι εἶχε κλίνην ἀναπαυτικήν.

— "Ολα εῖν" ἔτοιμα διὰ τὸν κύριον.

·Αλλ' ὁ τρόπος του ἥτο διστακτικός.

Μ' ἐκύτταξε μὲ ἀνήσυχον, ἀμήχανον τρόπον.

— Ξεύρω, εἴπα μειδιῶν ἐγώ, εἶνε ἡ ἐπέτειος ἀλλ' ἡμεῖς οἱ Ἀγγλοι δὲν εἴμεθα δεισιδαίμονες. Μὲ θέλετε ;

— Καλά !

·Η ὅψις του ἐφαιδρύνθη ἐφαίνετο χρηστὸς, καλόκαρδος ἄνθρωπος.

— Μὰ βέβαια ! Ἡ Ἀδέλη κ' ἐγώ θὰ βάλουμε

τὰ δυνατά μας· θὰ ἔχουμε μεγάλην εὐχαρίστησι νὰ σᾶς ἔχουμε συντροφιά.

Τὸν ἐπίστευσα, διότι ἔφαινετο νευρικὸς καὶ ἀνήσυχος.

Ολίγοι ἄνθρωποι ὑπῆρχον εἰς τὴν σάλλαν τοῦ καφὲ, καὶ οὗτοι ταχέως ἀνεχώρησαν. Ἐφαγα τὸ λιτὸν δεῖπνόν μου ἀπὸ δρνύθιον, σαλάταν καὶ τυρίον, ἀλλ' ὁ θάλαμος ἦτο κλειστὸς καὶ πνιγηρός· ὁ ἀηδὸν ἔξω εἶχε γείνη ψυχορός.

Ἐχετε κανένα χωριστὸν δωμάτιον; ἡρώτησα τὸν ὑπηρέτην, τὸν μόνον ὑπάρχοντα.

Ὑπῆρχε μία θύρα εἰς τὸ πλάγι τοῦ καφενείου. Τὴν ἤνοιξε, καὶ μοῦ ἔδειξε μικρὸν καθάριον χώρισμα. Εἶχε πεντηρὸν τὰ ἔπιπλα ἐν τούτοις, καὶ ἡ ὅψις του ἦτο κρύα καὶ ἀχροις. Ἐδαφος ἀστρωτὸν καὶ τράπεζα ἀσκέπαστος. Μερικὰ εὐθηγνὰ κοσμήματα ἐκόσμουν μίαν δευτέραν μικρὰν τράπεζαν πλουσίαν εἰς τὸ παράθυρον, ἢ συνήθης λευκὴ θερμάστρα ἵστατο εἰς μίαν γωνίαν τοῦ θαλάμου, ἀλλ' ὅμως ἦτο σβυστή.

Ἐν πρᾶγμα ὅχι εὐθηγνὸν οὔτε σύνηθες εἴλυσε τὴν προσοχήν μου ἐντὸς μεγάλης ὑαλοθήκης παραπλέύρως τῆς θερμάστρας. Ἡτο εἶδος ἀργυροῦ περιδεραίου λίαν περιτέχνως κατεσκευασμένου· οἱ ὄρμοι ἔπιπτον ἀπὸ ὠραῖον δεσμὸν, καὶ ἡ πόρτη ἐκαλύπτετο δι' ὀπαλίων. Δὲν ὑπῆρχον εἰκόνες οὔτε ἄλλοι στολισμοὶ ἐπὶ τῶν τοίχων, εἰμὴ ἐν ὠρολόγιον κούκκος, τὸ δοποῖον ἐκρότει ἀσθενῶς, καὶ δύο ἀγάλματα τῆς Παρθένου τὰ δοποῖα ἐμειδίων ἀπὸ τὰς κόγχας των. Ἐπειδὴ εἶχα διμλητικὴν διάθεσιν, καὶ δὲν ἥθελα νὰ μείνω ἐν μοναξίᾳ εἶπα εἰς τὸν ὑπηρέτην:

— Εἰπὲ, παρακαλῶ, εἰς τὸν ξενοδόχον νὰ ἔλθῃ.

Ο ξενοδόχος εἰσῆλθε. Όμιλησα ἐπ' ὀλίγον μετ' αὐτοῦ. Ἐμαθα τὸ ὄνομά του, Λουῆς Πετρών, ὅτι εἶχε σύζυγον, ἀλλ' ὅχι τέκνα, ὅτι ἦτο τοποὶ ὁδηγὸς, καὶ ὅτι κατὰ τὸ δόλον, ἦτο διμλητικὸς καὶ νοήμων ἀνθρωπός.

— Ελάτε νὰ καπνίσετε μιὰ πίπα μαζῆ μου, εἶπα.

Προφανῶς, κατευχαριστήθη, εἶτα ἐδίστασεν, ἐβῆξε, καὶ ἐκοκκίνισεν ὑπὸ τὸ δέρμα του τὸ μελάγχρουν.

— Μπορῶ νὰ φέρω καὶ τὴν Ἀδέλη μαζῆ μου; Είνε νευρικιὰ, κύριε, καὶ εἶνε... ἡ ἐπέτειος....

— Βέβαια, εἶπα· πρέπει νὰ μοῦ πῆτε τὴν αἰτίαν αὐτοῦ τοῦ δεισιδαίμονος φόβου, καὶ γιατί...

Ἄνειρίχλασε, καὶ μοῦ ἐφάνη ἡ ὅψις του ὡς νὰ ἔγήρασε κατά τι καθὼς ἀνέτεινε πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰ ὅμματα, ἀλλ' ἐγὼ ἐπέμεινα ν' ἀκούσω τὴν ἴστορίαν, καθότι, εἶπο, θὰ είνε καὶ δι' αὐτὸν ἀνακούφισις νὰ τὴν διηγῆται.

Οθεν, ἡμίσειαν ὥραν ὑστερον, δταν οἱ τρεῖς ἐκαθίσαμεν εἰς τὸν μικρὸν θάλαμον, πέριξ τῆς στενῆς θερμάστρας, καὶ ἡ μὲν Ἀδέλη ἐπλεκε μὲ τὴν μικρὰν βελόνην της, ἡμεῖς δὲ ἐκαπνίζομεν — ἀφοῦ ἐγείναμεν οἰκειότεροι τῇ βοηθείᾳ δύο ποτηρίων οἶνοι, μετὰ πολλὰς παροτρύνσεις καὶ προτροπὰς, ἐπειτα ἐπεισα τὸν Λουῆν ν' ἀρχίσῃ :

— Λοιπὸν! Ἀν θέλετε.... εἶπεν.

Ἄλλα παρετήρησα ὅτι ἡ ὅψις του ἦτο σοβαρὰ, ἡ φωνή του εἶχε χάσει τὴν φαιδρότητά της, καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς Ἀδέλης ἔκυπτε χαμηλά. Ίδοὺ τὶ μοῦ διηγήθη :

«Εἰνε τρία χρόνια, αὐτὴν τὴν πρώτη ἐβδομάδα τοῦ Ιουλίου, ποῦ ἡγραμμε τὸ σῶμα τοῦ καυμένου τοῦ Ἐρρίκου Παλλιζέ, τοῦ ὀδηγοῦ τῆς Βάλμης, κατώ ἀπὸ τὰ «Σκαλοπάτια τοῦ Διαβόλου». Ἀ! δὲν γνωρίζετε τὸ μέρος; Στὴν πίστι μου, πρέπει νὰ τὸ εἴδατε στὸ κατέβασμά σας σήμερα τὸ πρωτὸ μὰ ἵσως δ Τζωζέπος νὰ μὴ σᾶς τὸ εἴπε. Ἀφοῦ περάστε τὴν «Τρομακτικὴ Βελόνα» δύο χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν κορφὴν, καὶ καθὼς θὰ κατέβαίνετε τὴν στενὴ ὑεμματιὰ τῆς Παγωνιᾶς τοῦ Δρωζέ, ζυγώντε στὸ μέρος δπου μοιράζεται τὸ δέρμα. Στὴς παλλής μέραις, προτοῦ ἡ μεγάλη χιονοστιβάδα νὰ τὸ ἐμποδίσῃ, δ συντομώτερος δρόμος γιὰ νὰ κατεβῇ κανεὶς στὴ ζώνη τοῦ πάγου ἥταν τὰ σκαλοπάτια τὰ σκαλισμένα ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ δέρματος τὸ ζερβί. Εἰνε φοβερὸς γκρεμνὸς, ἀπάνω τοῦ ἔνα θεώριο σωφὸ ἀπὸ σοιτλεροὺς βράχους, δποῦ προβάλλονται καὶ πάλι σχίζονται μέσα ἀπὸ στενὲς, ἀπατες καταβόθρες. Οἱ βράχοι αὐτοὶ δονοματίζονται «τὰ Δόντια τοῦ Σκύλου». Ἀφοῦ ἐγνοίσατε ἀπάνω ἀπ' αὐτοὺς, ὡς ποῦ νὰ φθάσετε εἰς μέρος ποῦ ν' ἀντικρύζῃ κατὰ τὴ δύσι, ἐκάματε ἔνα ἀπότομο κατέβασμα, καὶ περνῶντας ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δύο «Δόντια τοῦ Παιδιοῦ», ὑστερὸ ἀπὸ ἔνα σχεδὸν κάθετο ἀνέβασμα ἀπ' τὸ ἄλλο πλάγιο, ἐφτάσατε εἰς τὸ «Μονοπάτι τοῦ Μεσημεριοῦ».

Τὸ ψιλὸ χιόνι ἐλαφρὰ σκεπάζει τοὺς βράχους τοῦ δταν ἐφθάσατ' ἐκεῖ, τὰ βάσανά σας ἔλαβον τέλος, μὰ ἥτο περίκονος δρόμος, μοσιοὺ, διαβολεμένος δρόμος, τὶ τὰ θέλετε!

Καὶ δὲ Λουῆς ἐστέναξε.

«Ηύδαμε τὸ σῶμα τοῦ Παλλιζὶ ἔξαπλωμένο στὴν ἄκρη ἐνὸς βράχου, στὴ μπούκα μᾶς μεγάλης σχισμάδας. Ἡτον ἐπίστομα, κ' εἰχε πέσῃ ἀπὸ μεγάλο ὑψος. Τὸ σῶμά του ἥτον τρομερὰ ἀκρωτηριασμένον, μὰ ἡμεῖς τὸν ἐγνωρίσαμε, ὅπως θὰ ἐγνωρίζαμε κάθε ὁδηγὸν εἰς πενήντα μιλίων περιφέρεια, κι' ἀν ἐβλέπαμε μόνον ἔνα μέρος ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικά του. Ἡ μαγκούρα τοῦ Παλλιζὶ εὐρίσκετο σιμά του δεμένη γύρῳ στὸν λαιμὸν ἥτον ἀδειανὴ, χτυπημένη ἡ θήκη ἀπὸ ἔνα κηλί τῆς ὅπερας. Κομμάτια ἀπὸ τὸ γυαλὶ ἥταν σκορπισμένα τριγύρω· μέσα στὸ κοντὶ βρήκαμε ἔνα περίεργο ὅνομα, Κλοῦλο Γόδουν.

Γύρω, στὴ μέση τοῦ Ἐρρίκου, δεμένο πολὺ σφιχτὰ, ἥτον τὸ σκοινὶ ποῦ ἔδενε τὸν σύντροφό του μαζῇ του. Εἶχε κοπῆ, ἡ ἄκρη ἐκρέμετο ἐπάνω στὸ χῆλος τοῦ χάσματος ἐνοήσαμεν ὅλοι τὶ ἥθελε νὰ ἥπῃ τοῦτο! Ἐψάξαμε τριγύρω, ἀγκαλὰ καὶ γνωρίζαμε πῶς αὐτὸν ἥτον ἀνωφέλευτον. Ήστερα τὸν ἐφέραμε ἔδῶ. Ὁ μακαρίτης δὲν εἶχε γυναῖκα οὔτε συγγενεῖς, μοσιοὺ, μὰ ἡμεῖς ἐκάμαμε τὸ χρέος μας μαζῇ του. Ἐκαμε καλὴ φιγοῦρα δταν ἡ Ἄδελη τὸν ἐπλυνε καὶ τὸν ἔνδυσε. Τὸν ἐβάλαμ' ἐπάνω στὸ κρεββάτι στὸ μικρὸ σαλονάκι μιας, ἔπειτα ἐστειλα κάτω στὸ Σαμανὶς γιὰ νὰ δώσω εἴδησιν.

Ἡρθε ἡ ἄλλη μέρα, καὶ βράδισασε πρὶν ἔλθη κανεὶς νὰ ὁρτήσῃ γιὰ τὸν πεθαμμένον. Ἀκόμα δὲν θὰ τὸ εἶχαν βάλῃ στὴν ἐφημερίδα, μὰ στὴς ἐπτὰ τὸ βράδυ, κύριε, μὰ νέα κιρία μᾶς ἔσφυσε ποῦ μπῆκε μέσ' τὸ καφενεῖο. Ἡτον μόλις ὡς δεκαενιέα χρόνων, καὶ πολὺ ντελικάτη. Μποϊ μεγάλο δὲν εἶχε, μαθὲς, μὰ ἔνα φέρσιμο ποῦ τὴν ἔκανε νὰ φαίνεται σάν βασιλοπούλα· ὅχι πῶς εἶχε μεγάλο λοῦσσο ἡ φιάκα ἐπάνω τῆς ἐφροῦσε μιὰ ἀσπρη ζακέττα καὶ πονκάμισο, ἀπὸ κεῖνα ποῦ συνειθίζουν ἡ πατριώτισσές σας ἡ μίς μεγάλο ἀσπρο καπέλλο, κ' ἔνα βέλο ἀπὸ ἀσπρη δαντέλλα σχεδὸν ἔκρυψε τὸ μοῦτρό της. Ἔνα πρᾶγμα μονάχα μὲ κάποιο μεγαλεῖο εἶχε πάνω της — τὸ ξέχασα κύριε — ἥτον ἐκεῖνο τὸ ἀση-

μένιο περιδέραιο ποῦ κρέμετ' ἐκεῖ κοντὰ στὴ σόμπα· ἡ περιστάσεις ἔκαμαν ὑστερα νὰ τὸ ἔχω ἐγὼ ἔδω ποῦ βλέπετε.

Ο Λουῆς ἐσιώπησε πρὸς στιγμὴν, ἔβγαλε δύο σύννεφα καπνοῦ ἀπὸ τὴν πίπα του, καὶ εἶτα ἔξηκολούμθησε.

«Ἐπῆγεν εἰς τὸ κέντρον τοῦ δωματίου μὲ σιωπὴ, κ' ἔβαλε τὸ χέρι στὸ τραπέζι, τότ' ἐγὼ παρετήρησα ὅτι τὸ χέρι αὐτὸν ἔτρεμε κ' ἔνα λαμπερό, γναλιστερὸ δακτυλίδι στὸ τρίτο δάχτυλο, ἔφαίνετο πολὺ μεγάλο καὶ βαρὺ γι' αὐτό.

— Ήύρατε τὸ σῶμα;

Αὗτά ἥταν τὰ πρῶτα λόγια της, μοσιού. Τὰ γαλλικὰ τὰ ἐπόρφερε καλὰ, μὰ ἡ φωνὴ ἔτρεμε κ' ἔτσι ἐδυσκολεύθην νὰ καταλάβω.

— Παρόντον, εἶπα.

Κ' ἐκύτταξε ἔρριψε τὸ πυκνὸ βέλο της πίσω. Δυὸ μεγάλα γαλανὰ μάτια ἐκύτταξαν τὸ κάθε μούτσουνο γύρω-γύρω στὴ σάλλα.

Δὲν μπορῶ νὰ περιγράψω ἔνα μοῦτρο, κύριε, μὰ αὐτὸ ἐκεῖ ἥτον τὸ εὐμορφότερο, τὸ μικρότερο ποῦ εἶδα ποτε· σγουρὰ ἔανθι μαλλάκια γύρω του, κι' ὅλο τριανταφυλλὶ κι' ἀσπρο μὰ καθὼς ἔξακολουθοῦσα νὰ τὸ κυττάζω, μοῦ ἐφάνη πῶς τὸ τριανταφυλλὶ δλιγόστεψε πολὺ, καὶ τ' ἀσπρο αὐγάτισε, καὶ τ' ἀσπρο αὐτὸν ἥτον ἀσπρουδερό.

Τολοιτὸν, ἡμαστε χοντροὶ ἀνθρωποι στὸ ἔνοδοχειο, ἐκεῖνο τὸ βράδυ, μοσιοῦ, μὰ δὲν ἔμεινε ψυχὴ ἀπὸ μᾶς ποῦ νὰ μὴ σηκωθῆ νὰ βγάλῃ τὸ καπέλλο· κι' ἀγκαλὰ καὶ ἡμαστε γιεροὶ κι' ἀφοβοι, δύμως ἡ ματιὰ ἐκείνη ποῦ μᾶς ἔξταζε καὶ μᾶς μετροῦσε ὅλους, ἔκαμε τὸν καθένα νὰ σκύψῃ τὸ κεφάλι μὲ τὴν ἀράδα του. Ἡ Ἄδελη μονάχα εἶχε ἀρκετὸ μναλὸ στὸ κεφάλι της ὥστε νὰ κόψῃ τὴν σιωπή.

— Ἐλάτε, μαντμοαζέλλ' εἰπε ταπεινὰ—κ' ἡ Ἄδελη μπορεῖ νὰ μιλῇ, ταπεινὰ δταν θέλῃ, μοσιοὺ—καθίστε νὰ ἔσκουνασθῆτε, καὶ πέτε μας τὸ ζήτημά σας. Ενδήκαμε τὸ σῶμα τοῦ ὁδηγοῦ.

“Ἐβαλε τὸ χέρι χαϊδεντικὰ ἐπάνω στὸ μπράτσο τῆς Ἀγγλίδος, μὰ αὐτὴ τὸ ἀπώμησε.

— “Οχι! ὅχι! ἐφώναξε τὸν ἄλλον, δὲν τὸ ηὔρατε;

Κάπως εἶχε καταλάβη πῶς ἐγὼ ἡμουν δ νοικούρης τὰ μάτια της ἐκόλλησαν ἐπάνω μου.

— Εἰπέτε μου, γλήγορα.

Ἐγὼ ἔχαμήλωσα τὸ κεφάλι· δὲν μποροῦσα νὰ τὴν κυττάζω, κύριε. Εἶχα μαντέψει τὸ μυστικό της. Ἡ μυρούδιὰ τοῦ καπνοῦ ἡτον δυνατὴ μέσ’ τὴν σάλλα, μ’ ἐπιανε στὸν λαιμό. Τὸν ἐβλαστήμησα, γιατὶ ἔκανε βραχὴν τὴ φωνὴ μου.

— Οχι, μαντμοαζέλλ, ἀπάντησα, εἶνε ἀδύνατο.

— Γιατὶ ἀδύνατο;

— Τὸ χάσμα εἶνε ἄπατο.

Ἐπερίμενα νὰ βάλῃ καμιαὶ φωνὴ, ή νὰ λιγομυήσῃ, μὰ οὔτε τὸ ἔνα οὔτε τὸ ἄλλο, οὔτε κανὸν ἔσεισθη.

— Δεῖξετε μου τὴν θήκην τῆς διόπτρας, εἶπε.

Ἐπῆγα νὰ φέρω τὸ κουτί.

— Έλατε στὸ ἴδιαίτερο δωμάτιο, ἀκουσα τὴν Ἀδέλη νὰ λέγῃ καθὼς ἐπανῆλθα, μὰ ἡ νεαρὰ κυρία τὴν ἀπώλησε πάλιν, καὶ μ’ ὅλον διοῦ τῆς εἶχαν βάλῃ καρέκλα γιὰ νὰ καθίσῃ, ἐφαίνετο σὰν νὰ μὴν τὴν ἔβλεπε.

Πρὸιν φθάσω σιμά της μὲ εἰλεῖς ἵδει ὥστόσο, κ’ ἡ θήκη ἡτον στὰ ρέρια της. Ἐπῆγε κοντὰ στὴν λάμπα, κ’ ἐδιάβασε τὴν ἐπιγραφὴ μὲ δυνατὴ φωνή. «Κλοῦλο Γόδουν, Κλοῦλο—Κλοῦλο—Κλοῦλο Γόδουν» καὶ πάλιν, ἐφαίνετο νὰ τὸ συλλαβίζῃ, ἀγκαλὰ τὰ μάτια της ἡταν σφαλιστὰ, καὶ τὸ κοντὶ ἡτον ἐπάνω στὸ τραπέζι.

Τότε ἔξαφνα γύρισε καὶ μ’ ἔκύτταξε πάλιν.

— Γιατὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸν εὑρωμεν;

Αὐτὴν τὴν φορὰν ἡ φωνὴ της ἡτον ἀτάραχος σχεδὸν κρύα.

— Γιατὶ, μαντμοαζέλλ, ἀπίντησα καὶ πάλιν τὸ χάσμα εἶνε ἄπατο.

— Ποῦ βρίσκεται;

— Κάτω ἀπ’ τὰ Σκαλοπάτια τοῦ Διαβόλου, ἀνάμεσα στὰ Σκυλόδοντά.

— Πόσον ἀπέχει;

Τὰ λόγια της ἔπειταν μ’ ἔνα γοργὸν, προστακτικὸν τόνον.

— Δύο χιλιόμετρ’ ἀπὸ δῶ, μαντμοαζέλλ.

— Θὰ πάγω, ποιὸς, θέλει νὰ γείνῃ ὁδηγός μου;

Ἐκύτταξε γύρω σιὴ σάλλα ἐρωτηματικῶς, μὰ ψυχὴ δὲν ὀμήλησε.

— Εἶνε ἀργά, μαντμοαζέλλ, ἔλαβα τὸ θάρρος νὰ πᾶ, καὶ κάνει κρύο. Οἱ ἥλιοι ἔδινσε.

— Ἡ σελήνη ἀνατέλλει, ἀπίντησεν μὲ ἀπόφασι. Εἴπατε, κάμνει ψῦχος, μὰ δὲν τὸν συλλογίζεσθε ἔκεινον..... ὑποθέσατε, μπορεῖ νὰ εἰν'

ἔκει, χωμένος ’ς ἔκεινην τὴν τρύπα; Θὰ εἶνε λιπόθυμος, πληγωμένος...

Ἐνα μικρὸ μόνυμούρισμα ἡκούσθη γύρω στὴν σάλλα· μερικοὶ ἔσεισαν τὰ κεφάλια τους, ἄλλοι ἔκύτταξαν κάτω· αὐτὴ οὔτε τὸ παρετήρησε.

— Ποῖος θὰ μὲ ὁδηγήσῃ ἔκει; Πηγαίνω, εἴπε.

Πάλιν ἔκύτταξε τριγύρω, μὰ ἡτον σιωπή.

Είδα ποῦ τὰ χείλη της ἡταν σφιχτοκλεισμένα · Αγροίκησα μιὰν ἀνήσυχη ματιὰ στὰ γαλανὰ μάτια της, μ’ ὅλον ὅποι οὔτε δάκρυ ἐφαίνετο ἔκει.

Ἀποφάσισα καὶ τῆς εἶπα ὅτι θὰ πάγω μαζῆ της.

Δὲν μοῦ εἴπε λέξιν, κύριε, ἀν καὶ ἡτον μιᾶς ὥρας ἀνήφορος ἦ καὶ παραπάνω. Όλον τὸ δρόμο ἐπήγαινε σὰν μικρὴ δορκάδα χωρὶς σχεδὸν νὰ φαίνεται πῶς πατᾶ τὸ χῶμα, ἐνῷ ἔγω τὴν ἀκολουθοῦσα τέσσαρα-πέντε βήματα πίσω της. Καὶ πουνθενὰ δὲν ἔσταθη νὰ πάρῃ τὸν ἀνασαμιό της. Κατεβήκαμε ’ς ἔνα μικρὸ ἵσωμα, ποῦ εἶνε στὸ χείλος τῆς χαράδρας, ἀντικρὺ στὸ βράχο ποῦ είχαμε βρῆ τὸν ἄτυχον Παλλιζιέ.

Ἐκεῖ δὲν ἡμιπόρεσε αὐτὴ νὰ πάγη κοντήτερα, ἢ ταλαίπωρη, κ’ ἐσταθήκαμ’ ἔκει, μὲ τὸ μεγάλο μαῦρο χάσμα ἀνοιχτὸ στὰ πόδια μας, μὲ τὴς κορυφὲς τῆς χιόνισμένες ἀποπάνω μας, καὶ τριγύρω μας τοὺς μαύρους βράχους. Τὸ φεγγάρι ἔλαμπε στὸ ἀχνὸ, ξαφνισμένο πρόσωπό της— ἔφεγγεν ἐπάνω στὸ ἀσπρό, ντελικάτο μοῦτρό της, ὡς ποῦ μοῦ ἐφάνη σὰν κάτι ἔξωτικὸ πρᾶγμα. Αὐτὸ δὲν μοῦ ἀρεσε, κύριε, κι’ ὅταν ἥχησεν ἔξαφνα ἡ φωνὴ της, μὲ καθαρὸν ἥχον καὶ ξάστερον, «Κλοῦλο! Κλοῦλο! Κλοῦλο!» ἔκαμα τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ, κ’ ἔτρεμα ὡς ἀνανδρος.

Ἐξηκολούθησε νὰ κράζῃ πολλὴν ὥραν. Ἐπάσχισα νὰ τὴν τραβήξω πίσω, ἷ νὰ τὴν κάμιω ν’ ἀκουμβᾶ ἐπάνω μου τουκάκου, σωστὴ μιὰν ὥρα ἔστεκ’ ἔκει. Κ’ ὑστερα ἔγονάτισα, κ’ ἔδραξα τὸ φόρεμά της καθὼς ἔσκυφτ’ ἐμπρὸς ἐπάνω στὰ ρέρια καὶ στὰ γόνατά της, κ’ ἔκραξε, ἔκραξε, ἔκραξε. Οἱ βράχοι ἀντιλαλοῦσαν τὴν θρηνώδη φωνήν της πότε-πότε ἡ μαυρίλα ἀποκάτω ἔστελνε ἀσθενῆ ὅπισσω ἥχω· παντοῦ ἄλλοι, φοβερή, θανάσιμη σιωπὴ ἔβασίλευε.

‘Η φωνή της ἐβράχνιασε· ἔπαψε δὲ λίγο, ὑστερα πάλι ἔανάρχισε τώρα ἡτον τόσο παθητική, τόσο ἀξιολύπητη, ὥστε ἐγὼ ἔχυνα δάκρυα ποῦ αὐτή ποτὲ δὲν τ’ ἀγροίκησε πάνω στὸ φόρομεί της. Ἐπειτα τὰ δάκρυα, ποῦ ποτὲ δὲν ἥρθαν στὰ μάτια της, ἐφάνηκαν πῶς ἐκατέβηκαν στὸν λαιμό της, καὶ τὰ λόγια ἐβγαίναν μὲ μεγάλον κόπο καὶ μὲ πνιγμένη φωνή.

Τέλος τὴν ἔφερα στὸ σπίτι, κύριε ποτὲ δὲν μοῦ εἶπε ἔνα λόγο καὶ πάλι μὰ αὐτὴν τὴν φρονὴ τὰ πόδια της δὲν ἄγγιξαν ἀληθινὰ τὸ κῶμα, γιατὶ ἐγὼ τὴν ἔκουσβάλησα μὲ τὰ δυνατὰ μπράτσα μου. Ἡτον μεσάνυχτα δταν ἐφθάσαμε στὸ ξενοδοχεῖο. Ἡ Ἀδέλη εἶχεν ἑτοιμάσει τὸ καλλίτερο δωμάτιο. Ἄφοῦ ἐβίασε τὴν Μαντμοαζέλλ’ νὰ πῆ ζεστὸ γάλα, τὴν ἔνδυσε μὲ τὸ νυχτικὸ φουστάνι ποῦ εἶχε ἀπὸ τὸν γάμο της, καὶ τὴν ἐπλάγιασε στὸ κρεβάτι. Τὴν ἔπαγρύπνησε, τὴν νύχτα δὲν εἰν’ ἔτσι, Ἀδέλη;

‘Ο Λουῆς διέκοψεν ἀποτόμως τὴν διήγησίν του, ἔροιψε βλέμμα εἰς τὴν γυναικά του, κ’ ἔκαμεν ὡς ν’ ἀπεδίωκε κώνωπα ἀπὸ τοὺς δρθαλμούς του.

— ‘Ε! Οὐτί!

‘Ἡ Ἀδέλη ἀπέσπασε πρὸς στιγμὴν τὸ βλέμμα ἀπὸ τὸ πλεξιμόν της, καίτοι ἡτο ἵκανὴ νὰ τὸ ἐκτελῇ καὶ χωρὶς νὰ βλέπῃ. Παρετήρησα δτὶ ἡ ὅψις της ἡτο συνεσταλμένη ἀπὸ ὁντίδας.

— Περπατοῦσε ἄνω καὶ κάτω δῆλη τὴν νύχτα. Ἐγὼ δὲν τὴν ἔξεταζα, κ’ ἔκεινή δὲν ἐφαίνετο νὰ μὲ βλέπῃ, μὰ εἶχε τὰ χέρια σφιγμένα πίσω της, τὰ μάτια της ἔλαμπαν, καὶ τὰ χεῖλη της δὲν ἔσαλεναν, ἔσαλεναν.....

‘Ἡ χωρικὴ ἔκυψε καὶ πάλιν εἰς τὸ ἐργόχειρόν της, κ’ ἐβυθίσθη εἰς τὴν προτέραν σιωπήν της.

» Μάλιστα, ἔτσ’ εἶνε, ἀρχισεν ἐκ νέου δ Λουῆς. Λοιπὸν τὸ πρωΐ, πρωΐ, σὰν ἔξημέρωσε, εἴχαμεν μιὰν ἄλλην ἐπίσκεψιν ἡτο δ πατέρας κ’ ἡ μητέρα τῆς Μαντμοαζέλλ’. Τὴν περασμένη μέρα εἶχαν γυρίσει στὸ Ξενοδοχεῖο τους, διάβασαν τὴν ἐφημερίδα, κ’ ἀμέσως ἡ κόρη των ἔγεινε ἄφαντη. Μὲ μεγάλη δυσκολία μπόρεσαν νὰ βροῦν τὰ ἔγχη της, καὶ στὴν πίστι μου! πόσο νευρικοὶ κι’ ἀνήσυχοι ἦταν, καὶ πῶς ἐστέναζαν ἀπὸ κόπο καὶ λύπη ἄμα ἐφθασαν!

Εἰς πέντε λεπτὰ μᾶς τὰ εἶπαν ὅλα. Δέν εἶχαν πολλὰ γιὰ νὰ ποῦν. Ὁ Κλοῦλο Γόδουν ἐπρόκειτο νὰ νυμφευθῇ τὴν κόρην των.

— Λιλὴ τὴν ὠνόμαζαν—πρὶν περάση δ μῆνας. Τοὺς εἶχεν ἀποχαιρετήσει δύο ἡμέρας πρὶν συμβῇ τὸ δυστύχημα.

Τοὺς ὠδήγησαμε στὸν κοιτῶνα ὅπου εἴχαμε ἀφῆσε τὴν Μαντμοαζέλλ’. Τὸ δωμάτιον ἡτο ἄδειο! εἰξεύόμας ποῦ εἶχε ὑπάγει αὐτή! Τοὺς ὠδήγησα μόνος μου, κύριε, καὶ σιμὰ στὸ Σκαλοπάτι τοῦ Διαβόλου, τὴν ηῦραμε. Ἐπῆγαν νὰ τὴν ἀντάμωσουν. Ἐγὼ ἥρθα πίσω μόνος.

Τὴν ὥρα τοῦ δείπνου ἐγύρισαν. Περνῶντας ἀπὸ τὸ καφενεῖο, ἥρθαν εἰς αὐτὸ τὸ ἰδιαίτερο δωμάτιο, ποῦ ἥθελαν νὰ τὸ πιάσουν.

Πρώτη ἐβάδιζε ἡ Μαντμοαζέλλ’: δὲν ἔβλεπε οὔτε δεξιὰ οὔτε ἀριστερά τὰ μεγάλα γαλανὰ μάτιά της εἶχαν μιὰ σκληρὴ κρύα ματιὰ μέσα τους ἐφαίνοντο νὰ κυττάζουν κάτι μακρυνόν τὸ πρόσωπόν της εἶχε μιὰν ἀκίνητη, νεκρώσιμον ὄψιν ἐπάνω του. Ο κύριος κ’ ἡ κυρία ἥκολουθοσαν· ἡ κυρία εἶχε νὰ μανδήλι στὰ μάτια της. Ο γηραλέος ἄνθρωπος ἥρθε σ’ ἐμένα, καὶ μοῦ ἔπιασε τὸ μπράτσο μὲ χέρι ποῦ ἔτρεμε.

— Δὲν πιστεύω νὰ μᾶς γνωρίζῃ, κύριε Πετρών, εἴτε, ἀλλὰ μᾶς ὑπακούει σὰν μικρὸ παιδί.

“Εμειναν δυὸ βδομάδες στὸ ξενοδοχεῖο μου αὐτοὶ οἱ Ἀγγλοι. Κάθε μέρα, πρωΐ-πρωΐ, ἡ μικρὴ κυρία ἔφευγε σιωπηλά, ἡ μητέρα δὲν πατέρας ἀκολουθοῦσε εἰς ἀπόστασιν. Σχεδὸν δὲν τοὺς ὠμιλοῦσε ποτέ. Ἐτρωγε, ἐγδύνετο, ἐπλάγιαζε, μὰ ποτὲ δὲν ἐκοιμάτο. Ἐσηκώνετο κ’ ἐνδύνετο πάλι, σὰν καμμιὰ κερένια μηχανὴ, καὶ κάθε μέρα τὸ τριανταφυλλένιο χρῶμα στὸ πρόσωπό της ὠλιγόστευε, ἔωσότου τέλος καὶ τὰ χεῖλη της ἐφαίνοντο σχεδὸν ἄσπρα.

— Νομίζετε δτὶ ὡφελεῖ τίποτε νὰ μένωμεν ἔδω; μ’ ἐρώτησ’ ἔνα πρωΐ ὁ κύριος. Ἐάν ἀνεκάλυπτετο τίποτε, ἐσεῖς πρῶτος θὰ τὸ ἐμανθάνατε.

“Εσείσα τοὺς ὡμοις καὶ τὸ κεφάλι μου.

— Δὲν ὡφελεῖ, κύριε μὰ ἡ Μαντμοαζέλλ’;

“Α! ταλαιπωρος ἄνθρωπος, πῶς ἐστέναξε.

— Θὰ μείνωμεν δλον τὸ δεκαπενθήμερον, εἶπε, κ’ ἐπειτα, δ θεὸς νὰ μᾶς βοηθήσῃ!

“Ητον τὸ ἀπόγευμα, τὴν ἡμέραν ποῦ εἶχαν ὠρισμένη γιὰ τὴν ἀναχώρησίν τους, δταν ἔνα

παράξενο πρᾶγμα συνέβη. Μία μούλα ἤρθε ἀπὸ τὸ Σαμανῖξ, μ' ἐναν ὑψηλὸν Ἐγγλέζον καβάλλα μεγαλόσωμον καὶ καλοκαμωμένον, μὲ ὡραῖον πρόσωπο, μὲ βαθουλωμένα, ἀδυνατισμένα μάγουλα. Τὰ φορέματά του ἦταν σχισμένα καὶ λεωφόρα. Ἐξεπέξεψε μὲ δυσκολία, ἐμβῆκε στὸ καφενεῖο, κ' ἐρώτησε εἰς φρικώδη γαλλικά γιὰ τὸν κύριο καὶ τὴν κυρία Μπιοῦμοντ. Ἡτον δὲ Κλοῦλο Γόδουϊν!

Δὲν ἀγαπῶ νὰ γίνωμαι φόρτωμα, κύριε, ἢ σκηνὲς μὲ κάνουν νευρικὸν καὶ στενόχωρον. Τοὺς ἄφησα μαζῇ στὸ καφενεῖο, κ' ἐπῆγα νὰ καθαρίσω τὰ μαχαιροπήρουνα μὲ τὸν Γιάννη. Μόνον ἀκουσα πῶς εἶχε συμβῆ ὅλο αὐτὸν, καὶ τοῦτο ἦτον ἀρκετὸ γιὰ μένα.

Ο νέος εἶχε πέση πρῶτος ἐπάνω 'ς ἔνα ὄχτο ψηλότερον ἀπὸ 'κεῖνον, ὅπου ηὔραμεν τὸν δύστυχον Παλλιζέ τότε τὸ σκοινὶ ἐκόπη, κ' ἔπειτε δὲ Ερρίκος καὶ σκοτώθηκε. Ο Ἐγγλέζος πρέπει νὰ λιγοθύμησε, γιατὶ ὅταν αἰσθάνθηκε ποὺ ἦτον, κ' εἶδε τὸ σακατεμένο σῶμα τοῦ ὁδηγοῦ ξαπλωμένον κάτω, εἶχεν ἀρχίσει νὰ νυχτώνη πλέον. Υπέφερε τρομερὸν πόνο στὸν ἀστράγαλο, κ' ἔψαχνε τὸν ἔαυτόν του νὰ ἰδῃ ἀν δὲν τοῦ εἶχον σπάσει κόκκαλα, καὶ μόνο μποροῦσε νὰ μπουσουλίζῃ μὲ τὰ τέσσερα. Δὲν εἶχεν ἔρθη ποτὲ 'ς αὐτὸ ἐδῶ τὸ ξενοδοχεῖο· ἡ πλησιεστέρα στέγη ποὺ ἤξειρε ἦτον τὸ σπιτάκι τοῦ Παλλιζέ, τέσσερα χιλιόμετρα μακριά, τὸ δυτικὸ πλάγιο τοῦ βουνοῦ. Ἡτον φῶς φεγγαριοῦ, μὰ ἔχορειάσθη ὡς τὴς ἔνδεκα τὸ πρῶτη γιὰ νὰ φτάσῃ. Ήδη τὸ σπιτάκι ἔρημο, ἀλλ' εἶχε στέγη γιὰ νὰ σκεπασθῇ, καὶ ζωτροφίες, αὐτὰ τὰ δύο ποὺ ἔχορειάστηκαν. Ο δρόμος του, δὲ πόνος κ' ἡ κακοπάθεια, τοῦ ἔφεραν φοβερὸν πυρετόν. Τρεῖς ἡμέρες πρέπει νὰ ἐκείτετο ἀναίσθητος. Ἔπειτα ἀργὰ ἥρθε στὸν ἔαυτό του.

Νὰ σαλέψῃ ἦτον ἀδύνατο, οἱ πόνοι του ἦταν φοβεροί, καὶ καθὼς τὸ σῶμά του ἐπῆγαινε καλλίτερα, ἡ ἀνησυχία στὸ πνέυμα του ἐγίνετο χειρότερη. Πῶς θὰ ἐμάθαιναν οἱ δικοί του διτὶ ἦτον ζωντανός; Ο ἔσπλαχνος θεὸς τὸν ἐβοήθησε, κύριε: ἀφοῦ ἔπέρασε κι' ἄλλες κακές ἡμέρες, ἤρθαν χωριάτες γιὰ νὰ πάρουν τὰ πράγματα τοῦ δύστυχου Ερρίκου, κ' ενρίσκουν ἐκεῖ τὸν Ἐγγλέζο. Αὐτοὶ τὸν ἐπήραν μαζύ τους στὸ Σαμανῖξ: σὰν ἔφτασεν ἐκεῖ, βλέπει ποὺ οἱ

φίλοι του εἶχον φύγη! Μόνον ἔμαθε πῶς εἶχαν ἔρθη ἐδῶ, ηὔρε ἔνα γιατρὸ νὰ τοῦ κυττάξῃ τὸ ποδάρι του, κ' ὑστερα τὸ ἔβαλε μονομιᾶς γιὰ ὅδω.

— Πῶς εἶνε ἡ Λιλή; ἐρώτησε πρῶτα-πρῶτα, καὶ ξαναρώτησε πέντε φορὲς, προτοῦ νὰ 'βγω ἀπὸ τὴν σάλλα.

— Τολοιπόν, κύριε, ἄ! πῶς ἐσκοτείνγασε!

Θέ μου! βλέπω καὶ μαζώνονται σύννεφα...

Ο ξενοδόχος ἔστρεψε τὸ ἡλιοκαές πρόσωπόν του πρὸς τὸ παράθυρον, τὰ μάτια του ἐβγαζαν μὲν ἀσυνήθιστη λάμψη· ἀνατρέχοντας πρὸς στραφῆ πάλιν πρὸς ἐμὲ, ἀν καὶ ἦτο πλησιέστατα.

«Τολοιπόν, εἶχα καθαρίσει τὰ μαχαιροπήρουνα, ὅταν τοὺς εἶδα καὶ τοὺς τρεῖς νὰ περνοῦν τὴν πόρτα τῆς κουζίνας, πηγαίνοντας στὸν μικρὸν κῆπο ἔξω· ἔπειτα ἀκουσα ἐλαφρὸ πάτημα νὰ κατεβαίνῃ τὴν σκάλα, κ' ἐκατάλαβα τὴν αἰτία. Ἡ μικρὴ κυρία περνοῦσε τὸ καφενεῖο κ' ἐπήγαινε στὸ ἰδιαίτερο δωμάτιο. Μιὰ στιγμὴ ὑστερα δ κύριος Γόδουϊν ξαναπέρασε πήγαινε νὰ τὴν ενρῦ μονάχη της ἐκεῖ. Ἐπερίμενα ὡς ποὺ ἀκουσα τὴν πόρτα νὰ κλείσῃ, ὑστερα ἐπῆγα στὸ καφενεῖο, γιὰ νὰ δίξω μιὰ ματιά.

Οι τοῦχοι δὲν εἶνε χοντροί, καθὼς βλέπετε, κύριε—ἀκουσα μονυμορίσματα—νὰ μὲ συμπαθᾶτε, ἀφουγκράστηκα. Μονάχα μιὰ φωνὴ μιλοῦσε, ἦτον τοῦ Ἐγγλέζου γιὰ μισήν ὥρα, σχεδὸν δὲν ἔπαφε. Θέ μου, μή με κολάζῃ! Ἡτον ἀσκημὸ φέροσιμο, μὰ τοὺς εἶχα μεγάλη ἀγάπη· ἔβαλα τ' αὐτή μου στὴν κλειδότρυπα, κι' ἀκουσα μεγάλα ἀναφιλυτά, ὅχι δυνατὰ, μὰ βαθειά καὶ μακρὰ, σὰν μισοπνιγμένα, κ' ὑστερα ἡ φωνὴ, ἡ φωνὴ τοῦ ἀνδρὸς καὶ πάλι, ξανάρχισε, πότε κομμένη καὶ κούφια, πότε καθαρὴ καὶ τρεμουλιαστὴ σὰν γυναικεία.

— Λιλή, Λιλή, μικρή μου Λιλή!

Δέν με βλέπεις; Δέν με γνωρίζεις; Δέν μπορεῖς νὰ θυμηθῆς; Ήμέρα τοῦ γάμου μας, Λιλή μου, κύτταξε —δὲ Κλοῦλο!....

“Ἐνα δυνατὸ, σφυριχτικὸ γέλοιο μ' ἔξαφνισε. Ετρέξα στὴ μέση τῆς σάλλας, μόλις ἐπρόλαβα. Ἡ νέα κυρία ἔδωσε μιὰ σπρωξιὰ στὴν πόρτα, κ' ἔπέρασε δίπλα μου. Δέν με εἶδε, μ' ὅλον δποῦ τὸ φόρεμά της ἄγγιζε στὸ σουρτοῦκό μου. Τὰ μάτια της ἦταν γουρλωμένα κ' ἐκύτταξαν μπροστά της, δὲν ἤξεύρω τί. Ἀνατρέχοντας

καθώς ἔβλεπα, κύριε· ή λάμψη ποῦ είχαν μοῦ ἐφάνη πλέον ἔξωτική καὶ τρομαχτική παράποτε, καὶ τὰ χεῖλη τῆς ἔδειχναν τὰ μικρὰ κάτασπρα δόντια της καθώς ἔχωριζαν εἰς ἓνα θλιβερὸν, ἀναίσθητο χαμόγελο.

Ἐβγῆκεν ἔξω, ἀπ' τὴν φάτσα τοῦ ξενοδοχείου. Εἴξενε ποῦ πήγαινε. Ὁ νέος τὴν ἀκολούθησε. Δὲν ἔβλεπα τὸ πρόσωπό του, ἥτον σκυμμένο τόσο χαμηλά· εἶδα μόνο τὸ χῶμά του, κ' ἡταν σὰν φύλλο ἀπὸ χαρτί ἀσπρο. Γιὰ μιὰ στιγμὴ ἐπῆγε καταπίσω γιὰ νὰ μιλήσῃ, τοῦ κυρίου καὶ τῆς κυρίας, ὑστερα πῆρε τὰ δυὸς φαδιά του, καὶ μὲ τὸ κεφάλι ἀκόμα κάτω σκυμμένο, ἐπῆγε κατόπι της.

Ἄργα ἥρθαν πίσω τὸ βράδυ ἔκεινο. Πρώτη ἥρθε αὐτὴ, ὅπως κι' ἄλλοτε, ἔκεινος κατόπι της, κι' ὁ καθένας ἐφαίνετο τὸ ὕδιο ὅπως κι' ὅταν ἐπῆγαν.

— «Αὐτὴ δὲν τὸν γνωρίζει, οὔτε νὰ τὸν γνωρίσῃ θέλει; εἴπα τῆς 'Αδέλης.»

«Ο Λουῆς ἐκάπνιζε μανιώδης τὴν πίπα του, ἢ σύζυγός του ἀκόμη ἔκυπτεν εἰς τὸ ἐργάχειρόν της, δῆλη ἔκδοτος κατὰ τὸ φαινόμενον, μόνον πότε· πότε ἔβλεπα τὸ στῆθός της νὰ ὑψοῦται, καὶ τὰς βελόνας νὰ συγκρούωνται εἰς τὰς ἀδρὰς ρικνὰς χειράς της.

«Δυὸς ἥμερες ἔξακολούθησε αὐτὴ ἥ κατάστασις.»

— Εἶνε τρελὴ, καὶ τοῦ καίει τὴν καρδιὰ, εἴπα πάλιν τῆς 'Αδέλης.

Δὲν εἶνε γυναῖκα μὲ πολλὰ λόγια, ἥ 'Αδέλη, δὲν εἶνε· δὲν ἀπήντησε, μὰ ἀντὶ γι' αὐτό, ἐπῆγε κ' ἐγονάτισε ὑπροστὰ στὸν Ἐσταυρωμένον. Ἐπέρασε πολλὴ ὥρα γιὰ νὰ κοιμηθῶ ἔκεινην τὴν νύχτα. Πλαγιασμένος ἔβλεπα τὰ χεῖλη της ν' ἀναδεύουν, ἐπάσχιζα κ' ἐγὼ νὰ δεηθῶ. «Οταν ἔξύπηησα, αὐτὴ ἥτον ἔκει ἀκόμα.

«Ἐκείνη τὴν ταχινὴ, ποτὲ δὲν θὰ τὴν ἔεχάσω.»

«Ο Λουῆς ἐκύτταζε μὲ νόποψίαν πρὸς τὸ παράθυρον ἐφρικίασε, καὶ πάλιν ἔκείνη ἥ περιεργος ἔκφρασις τοῦ φόβου ἐφάνη ἐπὶ τῶν χαρακτήρων του.

— «Ἔχω μιὰν ἰδέα στὸ κεφάλι μου, ἥρθε καὶ μοῦ εἴπε ἥ 'Αδέλη· ὁ 'Αγιος Θεός μοῦ τὴν ἔβαλ· ἔκει.

Δυὸς ὥρες ὑστερα τὸ εἴπα τοῦ κυρίου Γόδουν.

— Η κυρία σας εἶνε τρελὴ, τοῦ εἴπα.

Ἐκεῖνος μ' ἐκύτταξε, χαμήλωσε τὰ μάτια, ἐδάγκωσε τὰ χεῖλη, μὰ δὲν μοῦ ἀντέλεξε, μόνο εἶδα τὰ δάχτυλά του νὰ ἔσπιάνωνται καὶ νὰ σφίγγωνται, καὶ τὸ φαβδί του νὰ τοῦ πέφτῃ.

— Φαντάζεται πῶς τὸ σῶμά σας βρίσκεται 'ς ἔκεινο τὸ χάσμα. Ἐνόμισε καταρχὰς ὅτι ἵσως νὰ βγαίνατε ἀποκεῖ ζωντανὸς, καὶ πῶς μποροῦσε νὰ σᾶς εὗρῃ ἔκει ἵσως τὸ πιστεύει ἀκόμια. Εἶνε ἔνας ὄχτος ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος τοῦ χάσματος, κάτω ἀπ' τὰ Σκαλοπάτια τοῦ Διαβόλου, εἶνε ἀντίκρου ἔκει ποῦ πηγαίνει καὶ στέκεται αὐτῇ. Ἀνίσως μπορούσαμε νὰ σᾶς βάλουμ' ἔκει! ...

Μιὰ λάμψη σὰν ἀστραπὴ βγῆκε ἀπ' τὰ μάτια του.

— Βλέπω, εἴπε γγλεζικα. «Ο θεὺς σ' ἐφώτισε!

«Εσφιξε τὰ χέρια μου.

— Ἐκεὶ θὰ μὲ βρῆ ἀπόψε! Χίλια εὐχαριστῶ ἐγκάρδια!

Δὲν ἐπρόκαμπα νὰ τελειώσω, κι' αὐτὸς μ' ἐκατάλαβε.

— Τὴν 'Αδέλη νὰ φραγιστᾶτε, εἴπα, καὶ τὸν ἄφησα.

Εἰς ἔνα πρᾶγμα δ' Ἐγγλέζος ἥτον ἐπίμονος θὰ ἐπίγαινε στὰ «Δόντια τοῦ Σκύλου» μονάχος του, ἔλεγε. «Ητον ἀδύνατο, τοῦ εἴπα ἐγώ· δὲν μποροῦσε νὰ κατεβῇ τὸν γκρεμὸν μονάχος του. Εἰς τὸ τέλος ἐδέχθη νὰ τὸν συντροφέψῃ ὁ κύριος Μπλοῦμοντ, γιὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ κι' ὥλας νὰ πλαγιάσῃ χάμιου. Η κυρία θ' ἀκολουθοῦσε κατόπι μαξῇ μὲ τὴν Λική.»

Καὶ πάλιν δ' Λουῆς διέκοψε. Προσέβλεπε τὴν 'Αδέλην, ἐφαίνετο εἰς ἀμιηχανίαν πῶς νὰ ἔξαπλουμήσῃ. Τέλος ἔκαμε κάτι παράξενον· μετεπίνησε τὸ κάθισμά του, ἐστρεψε τὰ νῶτα πρὸς τὴν σύζυγον, καὶ εἴτα ἔξηκθούμησε. Παρετήρησα μίαν μεταβολὴν εἰς τὴν στάσιν του· οἱ λόγοι του δὲν ἔρρεον τόσον εὔκολοι, τ' ἀποφθέγματά του ἔξήρχοντο μὲ λακωνικάς καὶ ταλαιπωρημένας φράσεις· οἱ διφθαλμοί του ἥσαν προσηλωμένοι εἰς τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον καὶ πέραν τούτου εἰς τὸν οὐρανόν.

«Μοῦ φαίνεται σὰν νὰ τοὺς βλέπω, τώρα, εἴπε ἥτον δέκα ή ὥρα ὅταν ἔγεινε αὐτό· ἥταν ὡς δυὸς ὥρες φευγάτοι, πρέπει νὰ ἥτον δικτὼ 'πάνω-κάτω ὅταν ἔξεκίνησαν. Πάλιν τὸ ξαναλέγω,

κύριε, μου φαίνεται σάν νὰ τοὺς βλέπω· δὲ κύριος Γόδουνης, περπατῶντας καλλίτερος ἀπὸ ὅσον ποτὲ τὸν εἶχα ἵδει, καὶ ἐκρατοῦσε 'ψηλὰ τὸ ὄρσιο κεφάλι του, μὲ μιὰ νέαν ἔκφρασι στὸ πρόσωπό του. Ἐγύρισε δπίσω καθὼς ἔφθασε στὴν πόρτα καὶ μου ἔπιασε τὸ χέρι καὶ πάλι.

— Οὐθὲδὲς νὰ σ' εὐλογῇ, εἶπε, καὶ τὴν Ἀδέλη τὴν γυναῖκα σου. Πιστεύω πῶς η ἀγάπη μου θὰ μου ἔρθῃ δπίσω.

Αὐτὰ ἦταν σωστὰ τὰ λόγια του, κύριε. Καὶ κατόπι δὲ γέρο-πατέρας, μὲ τοὺς κυρτοὺς ὄμοις καὶ τὸ ἄσπρα μαλλιά του, τὸν ἀκολουθοῦσε. «Υστερὸς ἀπὸ μισὴν ὡρα, η Λιλή ἔτρεξε στὸν συνειθισμένο δρόμο της. Εἶχε τὸ ἵδιο ἄσπρο φόρεμα, ποῦ τὴν ἔβλεπο πάντοτε νὰ φορῇ, τὸ πρόσωπό της ἥτον σὰν μαρμαρένιας Μαδόνιας μόνο, στὴν πίστι μου! ἥτον καλλίτερο ἀπὸ τὸ χαμόγελο ἐκεῖνο! Η μητέρα, ποῦ τὰ μαλλιά της είχον γείνη ψαφὰς ἐκεῖνες τῆς δλίγες μέραις, ἔβγηκε τελευταία ἀπὸ δλους.....»

Η φωνὴ τοῦ Λουηνῆ προσέκοπτε, θρόμβοι ἰδρωτος ἔβρεχον τὸ μέτωπόν του, μία σταγάνη κατῆλθε διὰ τῆς παρειᾶς του — η μήνη ἥτο αὖλο τι;

— Θέ μου! ἐμορμύρισε, καὶ δὲν ἥτο ἀπλῆ ἔκφρασις, ἀλλὰ προσευχή.

«Ἡτον μὰ ρυχτὰ σὰν αὐτῆς τέτοια ἡσυχία· βαρειά, πνιγηρὰ σιωπή. Αὐτὸς ἔδω φαίνεται νὰ ἥρθεν ἔξαφνα· ἐκεῖνο ἥτον δλη τὴν ἡμέρα. Η Ἀδέλη καὶ ἔγω ἥμαστος ἔξω στὴν ἀπλωταριά. Ἐκαδίσαμεν ἐκεῖ ἀπὸ τὴν ὡρα ποῦ ἔφυγαν παραμονεύαμε, βιγλίζαμε. Ακούγαμε τὰ κονιούπια νὰ βομβοῦν, νὰ ζουνίζουν ἀκούγαμε τὰ κοινδούνια τῶν ἀγελάδων ἀπὸ τὰ χαμηλότερα πλάγια τοῦ βουνοῦ· ἀκόμα μᾶς ἔφάνη πῶς ἀκούσαμε καὶ τὴν καμπάνα τοῦ μοναστηρίου, πέντε χιλιόμετρα κάτω. Ἐξαφνα ἀκούστηκε ἔνας ἥχος, ἔνας βρόντος ἔπειτα — η Ἀδέλη καὶ ἔγω μπορούσαμε νὰ πάρουμε δρόκο — ἔπειτα ἀπὸ τὸ βουνὸν ἀποπάνω μας κατέβηκε μιὰ ἔξαφνισμένη φωνὴ, γυναίκεια φωνὴ.

— Κλοῦ-λο! Κλοῦ-λο!

Ἐγνωρίσαμε τὴν φωνή. Εἶχαμε ἀκούσει τὴν κραυγὴ καὶ ἀλλοτε, ἀλλὰ ποτὲ δὲν εἶχαμε ἀκούσει αὐτὴν τὴν παραξενη νέα χορδὴς αὐτῆς μπορούσαμε νὰ δρκισθοῦμε, η δχι, Ἀδέλη;»

Καὶ η Ἀδέλη, καίτοι δὲ σύνγρος τῆς δὲν τὴν

ἔβλεπε, κατένευσε, καὶ τέλος ἀφησε τὸ πλέξιμόν της.

«Πέντε λεπτὰ ὑστερα, ξαφνιστήκαμε ἀπὸ ἓνα τρομερὸν βρόντον ἐπάνωθέ μας. Ἡτον κάτι σὰν μπουμπουνητὸν, μόνον δὲ βρόντος ἥτο δυνατώτερος καὶ διαρκέστερος. Ἡρχετο ὅλο σιμώτερα καὶ σιμώτερα, δυνατώτερα καὶ δυνατώτερα· δὲ δέρας ἐσφύριζε δλόγυρα στὴν ἀπλωταριά, τὸ ἵδιο τὸ βουνὸν ἄρχισε νὰ κουνιέται. Ἀκούαμε τὸ βρόντο, τὸ σφύριγμα, μέσα στὸ σπιτικό μας. Η Ἀδέλη καὶ ἔγω πέσαμε δὲν ἔνας στοῦ ἄλλου τὴν ἀγκαλιά εἰξενύραμε τὶ ἥθελε νὰ πῆ τοῦτο.

«Εμείναμεν» ἔτσι μισὴν ὡρα, ὑστερα δὲ βρόντος καὶ τὸ σφύριγμα ἔπαψε, τὸ μπουμπουνητὸν ἐπῆγε μακριά, καὶ δὲν ἀκούετο καλὰ πλέον, η ἀτμοσφαῖρα ἐκαθάρισε· η χιονοστιβάδα εἶχε περάσει!»

Ο Λουηνῆ ἐσπόγγισε τὸ πρόσωπόν του μὲ τὸ μανδήλιον, καὶ ἤνοιξε τὸ πανωφόρι του.

«Αὐτὴ ἥτον η μεγάλη συμφορὰ κύριε, η ἔκρηξις τῶν μεγάλων πάγων τοῦ Κόλ.

Τὸ πωῶν, τοὺς ηῦραμε τοὺς δύστιχους, κύριε· ἥταν ἀντάμα. Ἐκείνη εἶχε τὸ μπράτσο της γύρω στοὺς ὄμοις του, καὶ αὐτὸς εἶχε τὸ κεφάλι πάνω στὸ πρόσωπό της. Μόνον δλίγοι θεώρατοι βράχοι εἶχαν κυλιστῆ κατὰ τὰ «Σκυλόδαντα», μὰ δὲν ἔνας ἥτον ἐπάνω τους αὐτοὶ εἶχαν βρεθῆ πάνω στὸ χεῖλός του, στὸν τόπον τῆς συναντήσεώς των τοὺς γονεῖς ποτὲ δὲν τοὺς ηὗραμε. Τὸ πέλαγος τῶν πάγων καὶ τῶν βράχων καὶ τοῦ χιονιοῦ εἶχε καταπλακώσει τὸν δρόμον καὶ ὅλα τριγύρω του. Μὰ πέρα ἀπὸ τὰ «Σκαλοπάτια τοῦ Διαβόλου» εἶνε μία πλάκα: «Κλοῦλο καὶ Λιλή», εἶνε χαραγμένα ἐπάνω τοῦ αὐτῆς αὐτὸς εἶνε δλον· καὶ ἀποκάτω: «Requiescant in pace».

Τὰ σώματα....

Ο Λουηνῆ ἔπαυσε. Εφύσησεν εἰς τὴν πίπαν του, ἀλλ’ αὐτὴ εἶχε σβύσει.

— Θέ μου! ἔκραξε πάλιν.

«Ἐν νέφος εἶχεν ἐπικρεμασθῆ αἴφνης καὶ εἶχεν ἐπισκοτίσει τὴν ὄψιν τῆς σελήνης. Εβυθίσθημεν σχεδὸν εἰς ἄκρων σκότος διὰ τοῦ παραθιάρου ἥρχετο παγερὰ η πνοὴ ἐπικειμένης λαίλαπος.

Ἐν δευτερόλεπτον ὑστερον, λάμψις κεραυνοῦ κατερράγη ἀνωθεν τῆς οἰκίας, καὶ εἴτα, μετ’ ἀγρίας βοῆς, δὲν νεμός ἥγερθη, καὶ δαγδαία

βροχή ήρχισε νὰ μαστίζῃ τὴν στέγην καὶ τὰ παράθυρα.

‘Ο Λουῆς ἀνεπήδησεν ἐπάνω καὶ ἡ ὄψις του ἔλαβε τέφρας χρῶμα.

— Δὲν τὸ ἄκουσες, γυναικα;

‘Ἐκλονήθη ὡς ἔμπληκτος κ' ἐσκόνταφεν, ἀλλὰ πρὸν νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Ἀδέλην, αὕτη εἶχε πέση λιπόθυμος,

Πάραντα διτλῆ ἀστραπὴ ἔλαμψε διελθοῦσα πλησίον μου κ' ἔχόρευσε φοβερὸν χρὸν ἐπάνω εἰς τὸ ἀργυροῦν περιδέραιον. ‘Ρύγος τρόμου

κατέλαβε τὰ μέλη μου τὰ δωματέα. ‘Η πίπα μου ἔπεσε κ' ἐθραύσθη εἰς τὸ ἔδαφος. Τότε ἡ τρομακτικὴ ἔκείνη φωνὴ καὶ πάλιν ἥκουόσθη.

— Κλοῦ-λο ! Κλοῦ-λο !

Θὰ ἥδυνάμην νὰ δρκισθῶ ὅτι ἥκουσα πράγματι τὴν κραυγὴν ταύτην, καὶ ἄμα νέα ἐπιφορὰ βροχῆς ἦρχισε νὰ πλήττῃ τὰ παραθυρόφυλλα, τὸ ὠδολόγιον ἔσήμανε τὴν δεκάτην.

‘Ητο ἡ ἐπέτειος, ἡμέρα καὶ ὡρα, τῆς συμφορᾶς.

‘Εκ του Ἀγγλικοῦ A. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΚΕΛΑΣ

(ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ)

‘Ο Δημήτριος Βικέλας ἦτο ὁ διεθνέστερος τῶν Ἑλλήνων καὶ συγχρόνως ὁ κατ' ἔξοχὴν πατριώτης. Πῶς κατώρθωνε νὰ συμβιβᾶῃ τὰς δύο ἀντιθέτους αὐτὰς ἰδιότητας, μόνον ὅσοι ἐγνώριζον τὸν συμβιβαστικὸν χαρακτῆρα του ἥδηναντο νὰ τὸ ἐννοήσουν. ‘Εξησε τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ζωῆς του, 42 ὀλόκληρα ἔτη, μακρὰν τῆς Ἑλλάδος καὶ δῆμως οὔτε μίαν στιγμὴν ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Δι' αὐτὸ δταν, πρὸ εἴκοσιν ἔτῶν, τὸν ἐγνώρισα ἐγκατεστημένον εἰς Παρισίους, ἐνόμισα ὅτι εὑρισκόμην εἰς τὰς Ἀθήνας οὔτε τὸ Ἑλληνικὸν Προξενεῖον οὔτε ἡ Ἑλληνικὴ Πρεσβεία μοῦ ἐνθύμισαν τόσον τὴν πατρίδα μου ὃσον ἡ οἰκία του Βικέλα, μέσα στὴν καρδιὰ τῶν Παρισίων, εἰς τὴν ὅδὸν Βαψιλῶνος.

Δὲν ἔχοειάζετο νὰ σχεισθῇ κανεὶς πολὺν καιρὸν τὸν Βικέλαν διὰ νὰ αἰσθανθῇ βαθύτατα τὴν ἐκτίμησιν ποῦ ἔμπνεει ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος καὶ τὸν σεβασμὸν ποῦ ἐπιβάλλει ἡ ὑπέρβασις αὐτοῦ. Διότι οὐδέποτε ἥρκετο εἰς τὸ καθῆκον ἥθελε πάντοτε νὰ κάμην κάτι περισσότερον τοῦ καθήκοντος, καὶ τὸ κάτι αὐτὸ ἥτο συχνάκις πάρα πολύ. Τὰ καθήκοντα τοῦ συμπατριώτου ἐν τῇ ἔνεη τὰ εἶχεν ἀναγάγει εἰς χρέη πατρός, καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ ἀπλοῦ πολύτου εἰς χρέη ἀρμοδίων διότι ἡ παροιμιῶδης ἀφύλοκέρδειά του τὸν ὥθει πρὸς ζῆλον ἀκα-

τάσχετον. Τὸ πρῶτον ὁμολογοῦν ὅσοι ἔτυχε νὰ σπουδᾶσσον εἰς Παρισίους κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς αὐτόθι διαμονῆς του διὰ τὸ δεύτερον δύναται νὰ μαρτυρήσῃ ὁ ἐν Παρισίοις πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν Ἑλληνικῶν σποινδῶν σύλλογος, τοῦ δποίου ἔχοημάτισεν ἐνεργότατον μέλος ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἔτῶν. Καὶ, πρὸς εὐόδωσιν παντούν ἐθνωφελῶν σκοπῶν, δὲν συνετέλει μόνον ἡ ἀδιάπτωτος δρᾶσις του καὶ οἱ μόχθοι, τοὺς δποίους πράγματι κατέβαλλεν, ἀλλὰ πρὸ πάντων τὸ μειλίχιον τοῦ χαρακτῆρος του, ἡ ἐπιδίωξις σχέσεων χρησίμων καὶ ἐπὶ πλέον ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ ἥθους. Πόσοι ξένοι ἥγαπησαν τὴν Ἑλλάδα, διότι ἥγαπησαν τὸν Βικέλαν !

*
**

‘Οταν, κατὰ τὸ 1896, ἐγκατεστάθη δριστικῶς εἰς Ἀθήνας (ὕστερον ἀπὸ σκληρὰν τῆς τύχης δοκιμασίαν, τὴν δποίανθάγογγύστως εἰλέν ύπομείνει) ἦρχισε νὰ σκέπτεται τὴν πραγμάτωσιν διαφόρων κοινωφελῶν σχεδίων, τὰ ὅποια μακρὰν τῆς Ἑλλάδος ὠνειροπόλει.

Τὰ σκέδια ἔκεινα θίσαρη πολλὰ καὶ ἐπρεπε νὰ συγκεντρωθοῦν καὶ νὰ συμπηχθοῦν εἰς ἐν καὶ μόνον διὰ ν' ἀποβιῶν οὔτω ἀποτελεσματικῶτερα. Καὶ ἀπεφάσισε τότε τὴν ἴδρυσιν τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὀφελίμων βιβλίων, ὁρθότατα φρονῶν διὰ τῆς βαθμαίας